

Uppföljning av Skånes livsmedelsstrategi 2030 – Smart mat

Innehåll

Beskrivning av uppdraget.

Skånes styrkor och svagheter,
utmaningar och möjligheter-
vad säger intervjuerna?

Skånes styrkor och svagheter,
utmaningar och möjligheter-
vad säger statistiken?

Swecos samlade
rekommendationer

Swecos uppdrag

- Ge en **bild av nuläget** i livsmedelssektorn med framgångsfaktorer, utmaningar och bedömning av vad arbetet inom livsmedelssystemet bör fokusera på framöver.
- Utforma en **statistisk modell** som ska fånga utvecklingen av livsmedelssektorn, och som är möjlig att använda regelbundet framöver för att följa upp utvecklingen över tid.
- Bygga på senast befintliga statistiken, intervjuer, skriftlig dokumentation.
- Jämförelser med riket, Västra Götaland och Östergötland (i statistiken)
- Förändring de senaste fem åren (statistiken)

Utvecklingen enligt intervjuerna

Skånes styrkor, svagheter, utmaningar och möjligheter – vad säger intervjuerna?



Omvärldsdrivna utmaningar har påverkat:
torka, pandemi, krig



Styrkor: jordarna, lärosäten, närhet till
marknad och värdekedjan, modern
forskning, tradition, bredd och spets, den
ekonomiska utvecklingen.....



Utmaningar: Kompetensförsörjning, behov
av omställning



Behov och synpunkter (1)

- Strategin har gjort nytta
- Redo för nästa steg: fokuserat strategiskt arbete men ”vår styrka är vår svaghet”
- Nyttja projektmedel strategiskt och samordnat för långsiktig utveckling
- Samverka med konkreta resultat
- Skapa attraktivitet inom primär- och livsmedelsproduktion
- Skapa nya attraktiva utbildningsinriktningar



Behov och synpunkter (3)

- Stort behov av innovation och nytänkande: hållbarhet, cirkularitet, livsmedelsberedskap, kompetens, resurser
- Nya proteiner och andra innovationer behöver bli fler
- Glöm inte fisken



Behov och synpunkter (4)

- Möjligheter att ta ledarskapet, samordna, fokusera och arbeta systematiskt utifrån detta positiva engagemang
- Ett levande dokument som uppdateras
- Det efterfrågas konkretisering, handlingsplan, uppföljningsbara mål
- Synka med nationella strategin? Bara handlingsplan för Skåne?



Utvecklingen enligt modellerna/statistikerna

Sju principer har styrt arbetet med modellen

Utgå från vad Region Skåne i samspel med systemet vill följa över tid

Vara kopplade till målen i strategin (och vad den vill uppnå)

Knyta an till och vara jämförbar med mått/indikatorer i den nationella strategin

Modellen

Validitet och reliabilitet (mäta det som ska mätas och vara konsistenta över tid)

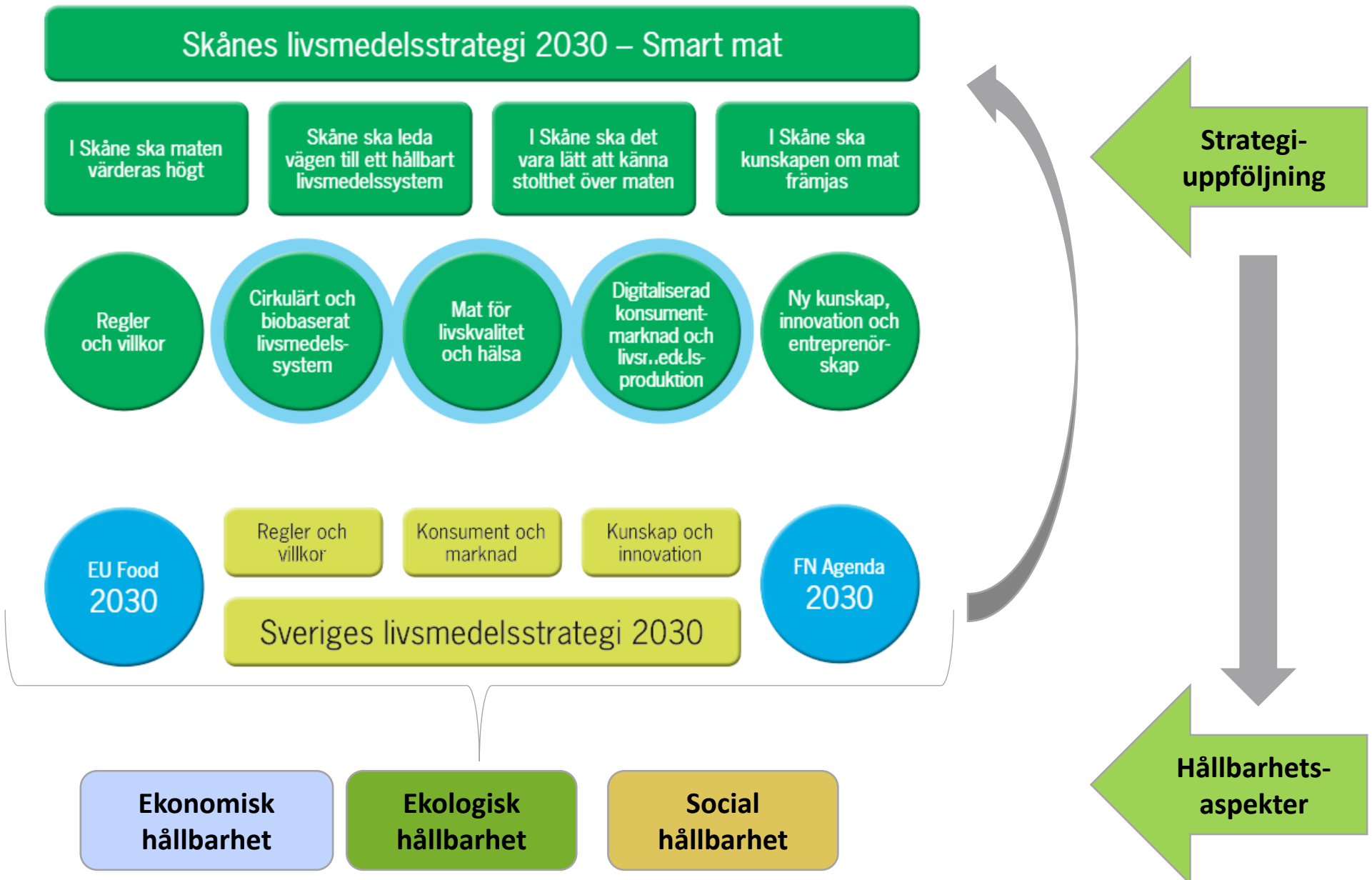
Bygga på tidigare erfarenheter (t.ex. de indikatorer Sweco tog fram 2017)

Resurseffektiva (och möjliga att verkligen följa upp över tid kostnadsmässigt för RS)

Vi vet också från tidigare erfarenheter att det inte bör vara för många indikatorer i en sådan här modell

Valda indikatorer – tre huvudområden

Val av indikatorer utifrån de sju utgångspunkterna



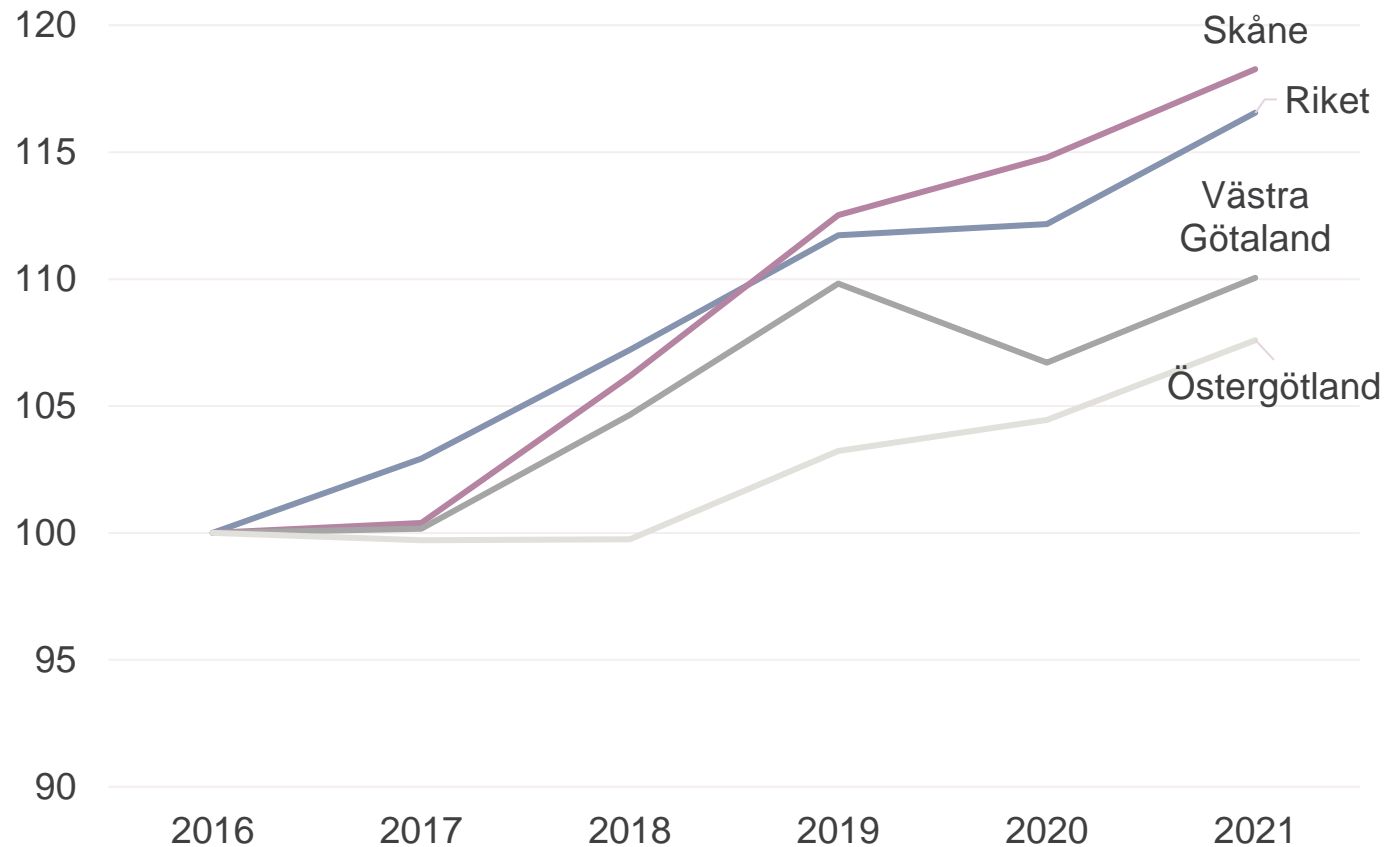
Den ekonomiska hållbarheten i Skånes livsmedelssektor

Översikt utvecklingen (exempel från modellförslaget)

Ekonomisk hållbarhet	Utveckling
Produktionsvärdets utveckling i Skåne län för livsmedelssektorn	
Utveckling av antal sysselsatta i livsmedelskedjans olika delar	
Utveckling av omsättning inom olika delar av livsmedelskedjan	
Lönsamhet för livsmedelskedjans företag	
Antal nystartade företag inom olika delar av livsmedelskedjan	
Antal företagskonkurser	
Produktivitet i livsmedelssektorn - Förädlingsvärde/antal årsarbetstider	
Andel eftergymnasialt utbildade	
Skånes andel av rikets produktionsvärde inom olika delar av livsmedelskedjan	

Sektorns omsättning har varit stark i Skåne

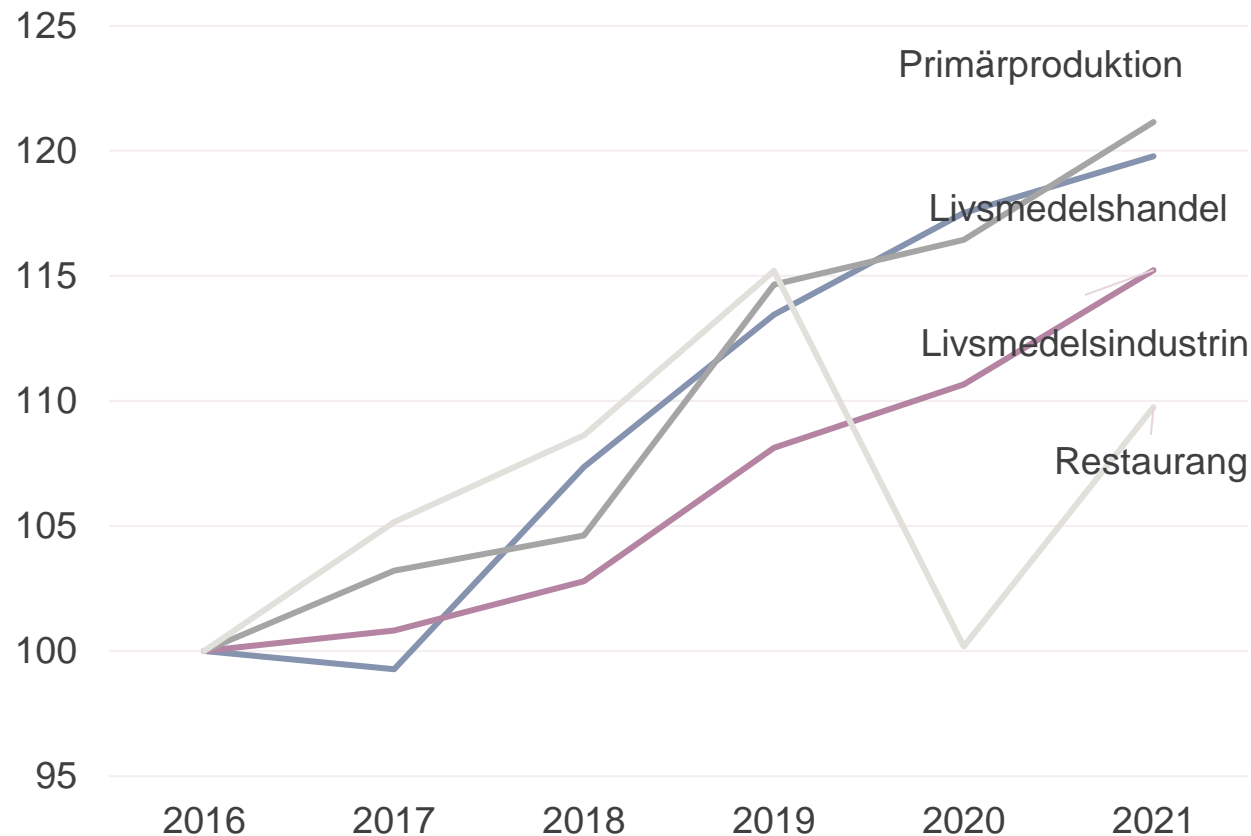
Utveckling omsättning, företag inom livsmedelssektorn



- Omsättningen inom livsmedelssektorn i Skåne har ökat med 18,3 procent mellan 2016 och 2021.
- Ökningen har varit högre jämfört med riket, Östergötland och Västra Götaland.
- Motsvarande ökning var 16,6 procent i riket, 10,1 procent i Västra Götaland och 7,6 procent i Östergötland mellan åren.

Omsättningen hög i primärproduktion och handel

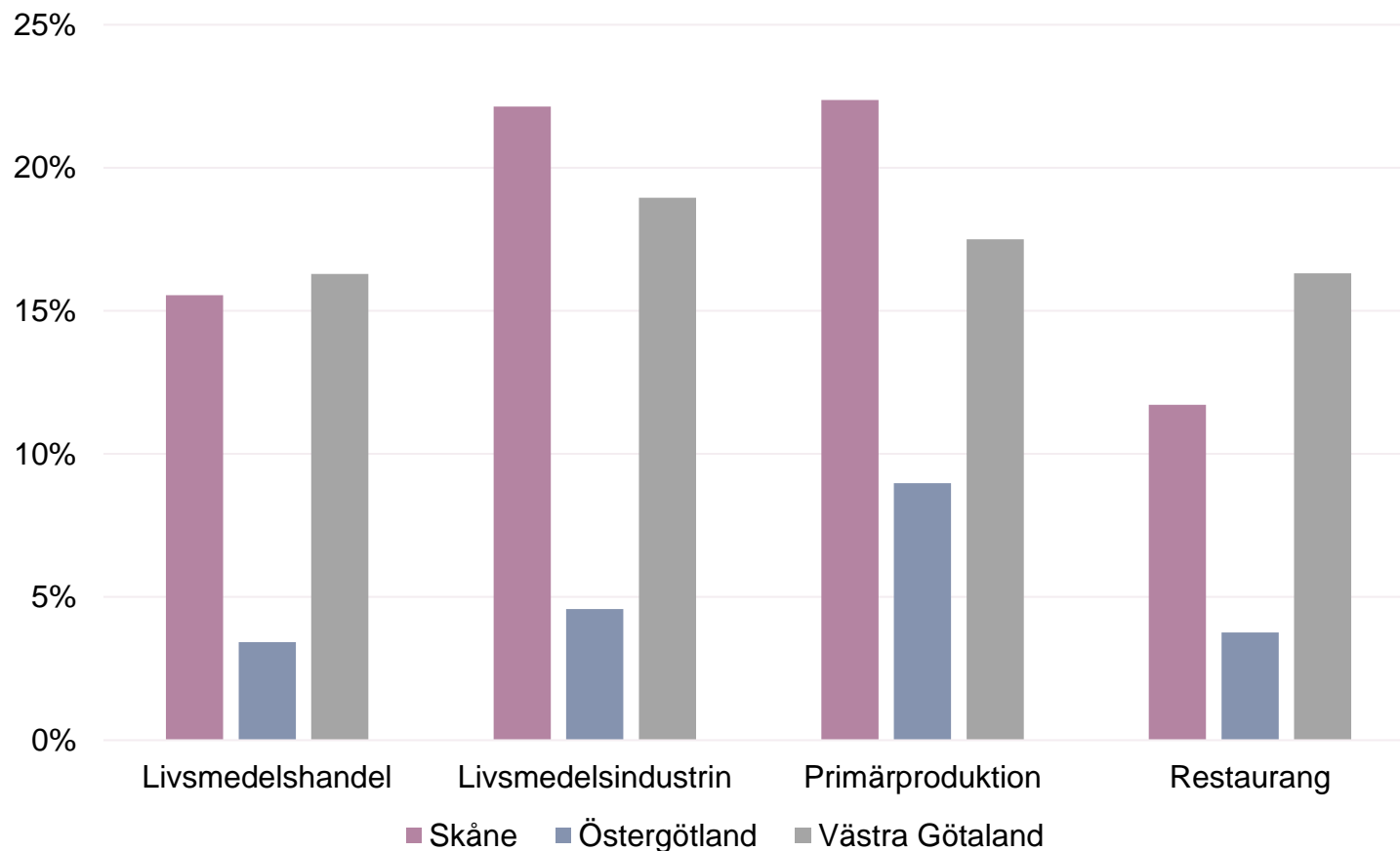
Utveckling omsättning, företag inom livsmedelssektorn i Skåne



- Livsmedelshandeln omsatte knappt 128 miljarder i Skåne 2021, följt av livsmedelsindustrin som omsatte drygt 43 miljarder.
- Primärproduktionen omsatte drygt 20 miljarder medan motsvarande siffra i restaurangledet var drygt 12 miljarder.
- Under perioden 2016-2021 ökade omsättningen som mest inom primärproduktionen (21 procent) följt av livsmedelshandeln (20 procent).

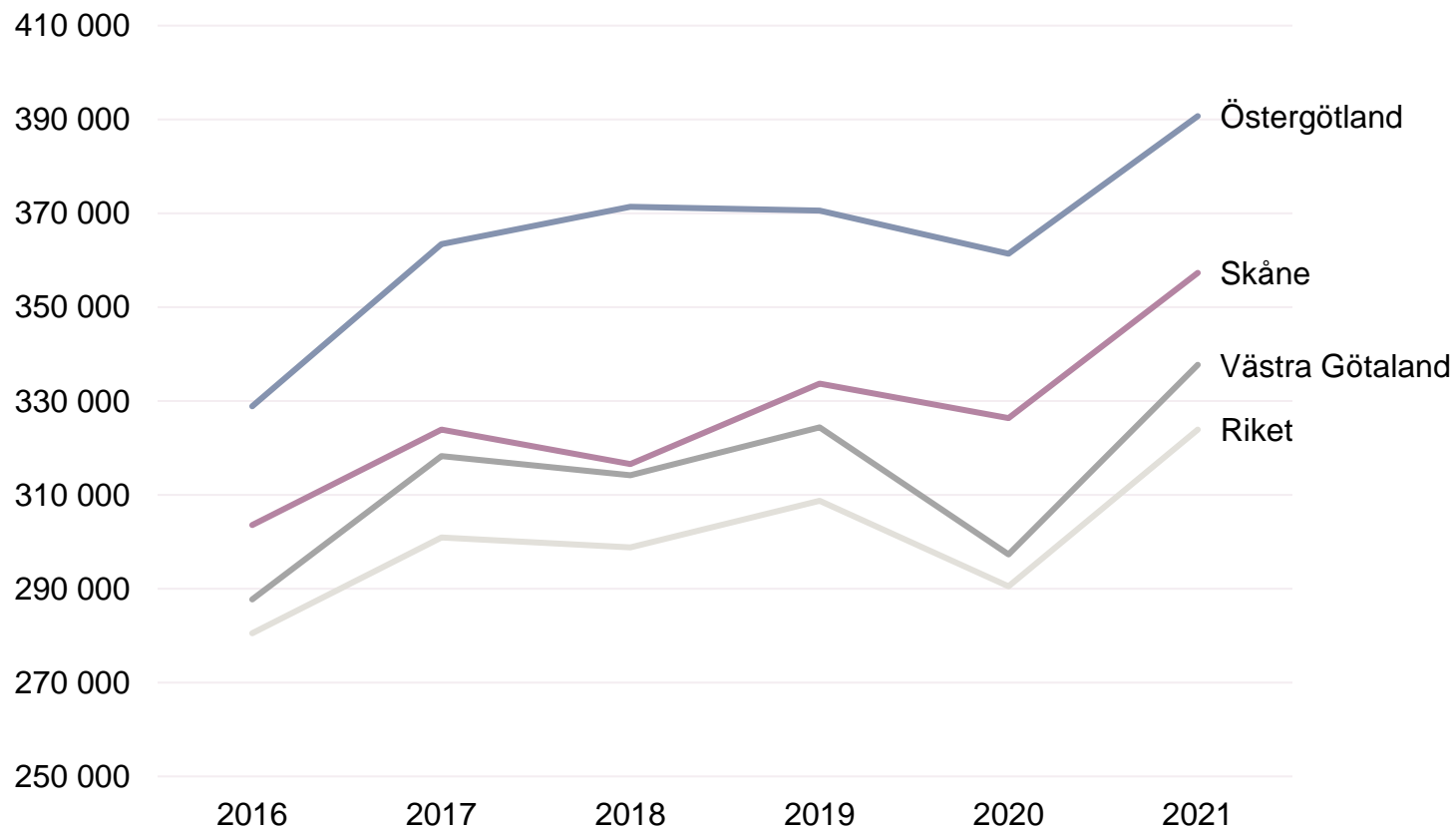
Skånes andel av rikets produktionsvärde inom livsmedelskedjan 2021

Skånes andel av rikets produktionsvärde inom livsmedelskedjan 2021



Förädlingsvärde per anställd bättre än riket och Västra Götaland

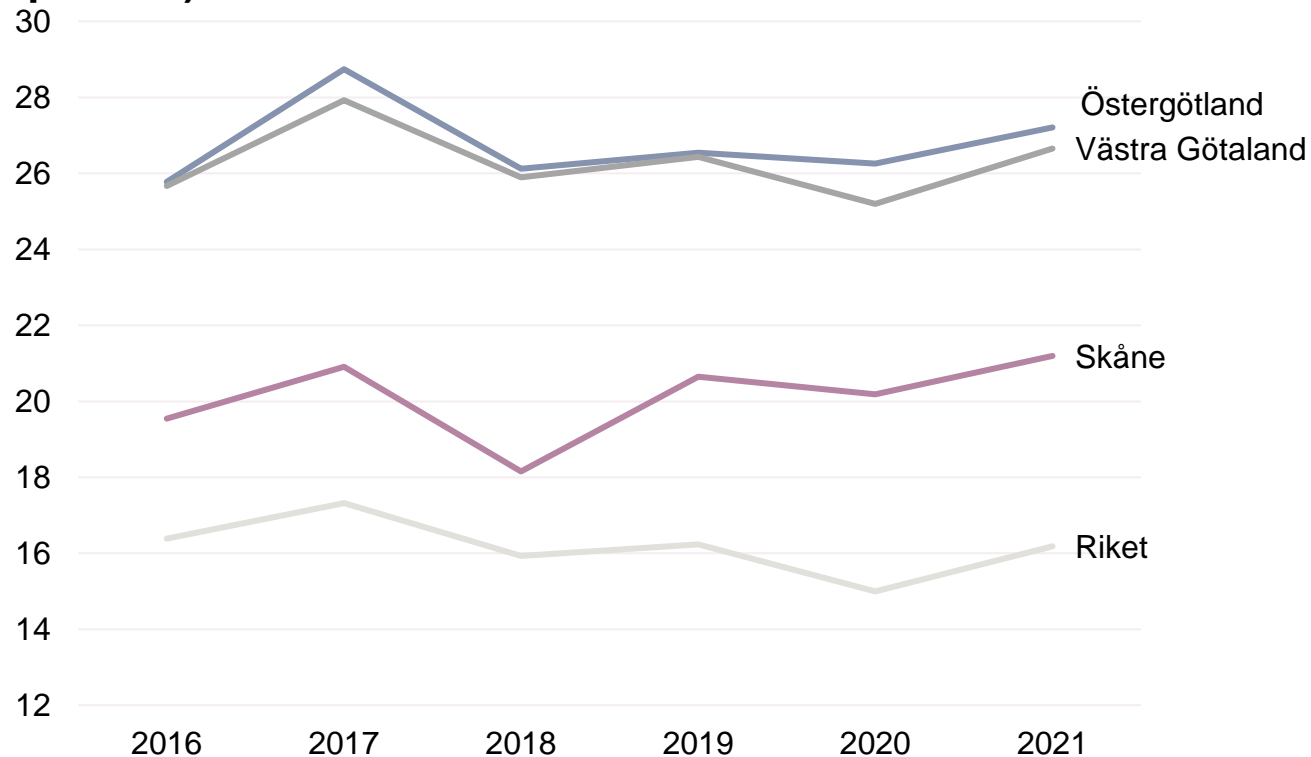
Produktivitet inom livsmedelssektorn (förädlingsvärde per anställd)



- Produktiviteten inom livsmedelssektorn ligger högre i Skåne än rikets genomsnitt, men under referenslänet Östergötlands nivå.
- Utvecklingen har i Skåne varit positiv under större delen av mätperioden med undantag för pandemiåret 2020.
- Produktiviteten i Skåne är högst inom livsmedelshandeln, följt av livsmedelsindustrin.

Lönsamhet högre än riket

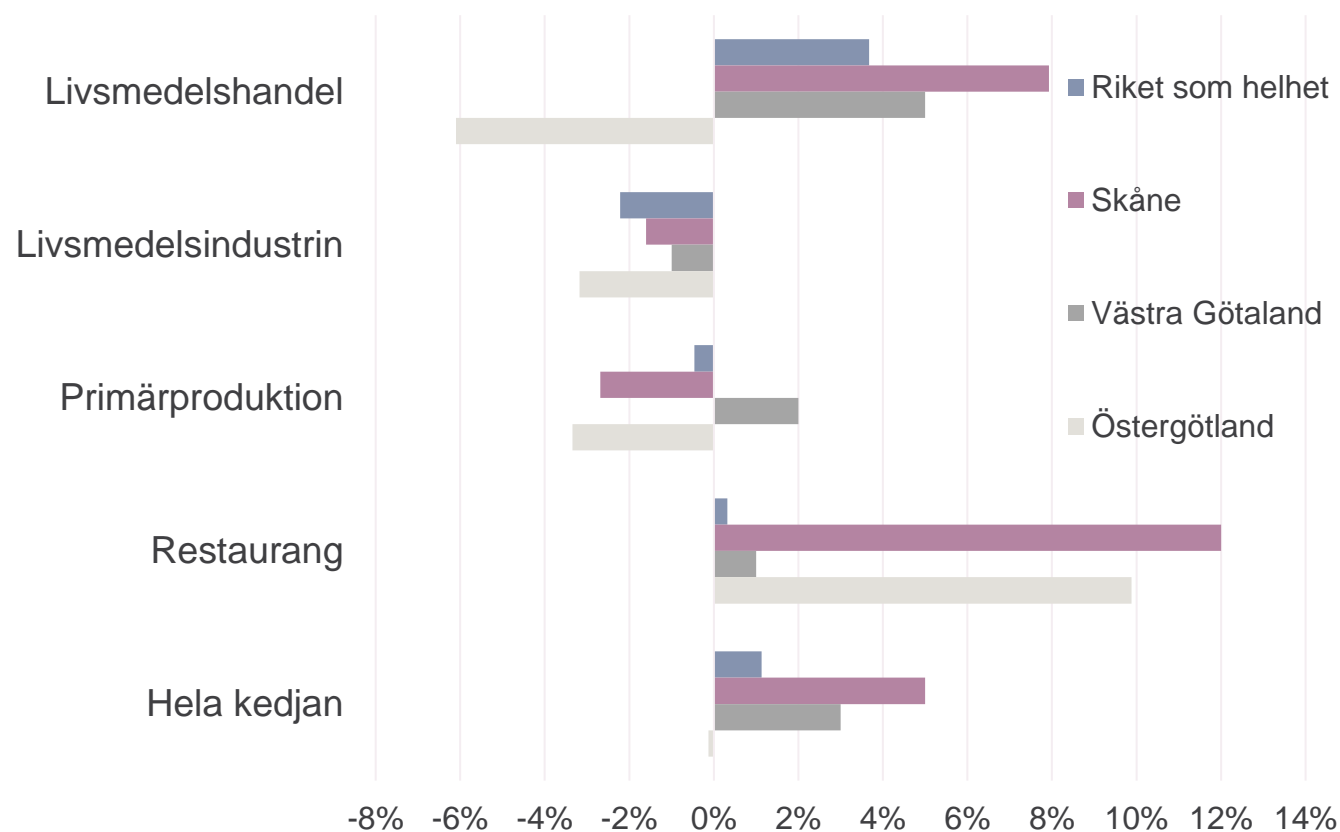
Lönsamhet för livsmedelskedjans företag (rörelsemarginal i procent)



- Lönsamheten – mätt som rörelsemarginal i procent – bland livsmedelsföretag i Skåne var högre än riksgenomsnittet, men lägre än referenslänen.
- Sedan 2016 har rörelsemarginalen i Skåne ökat något, från 19,5 procent till 21,2 procent år 2021.
- I såväl riket som stort som i referenslänen är nivån oförändrad eller endast svagt ökande.

Utveckling av sysselsatta – positiv framförallt i handel och restaurang

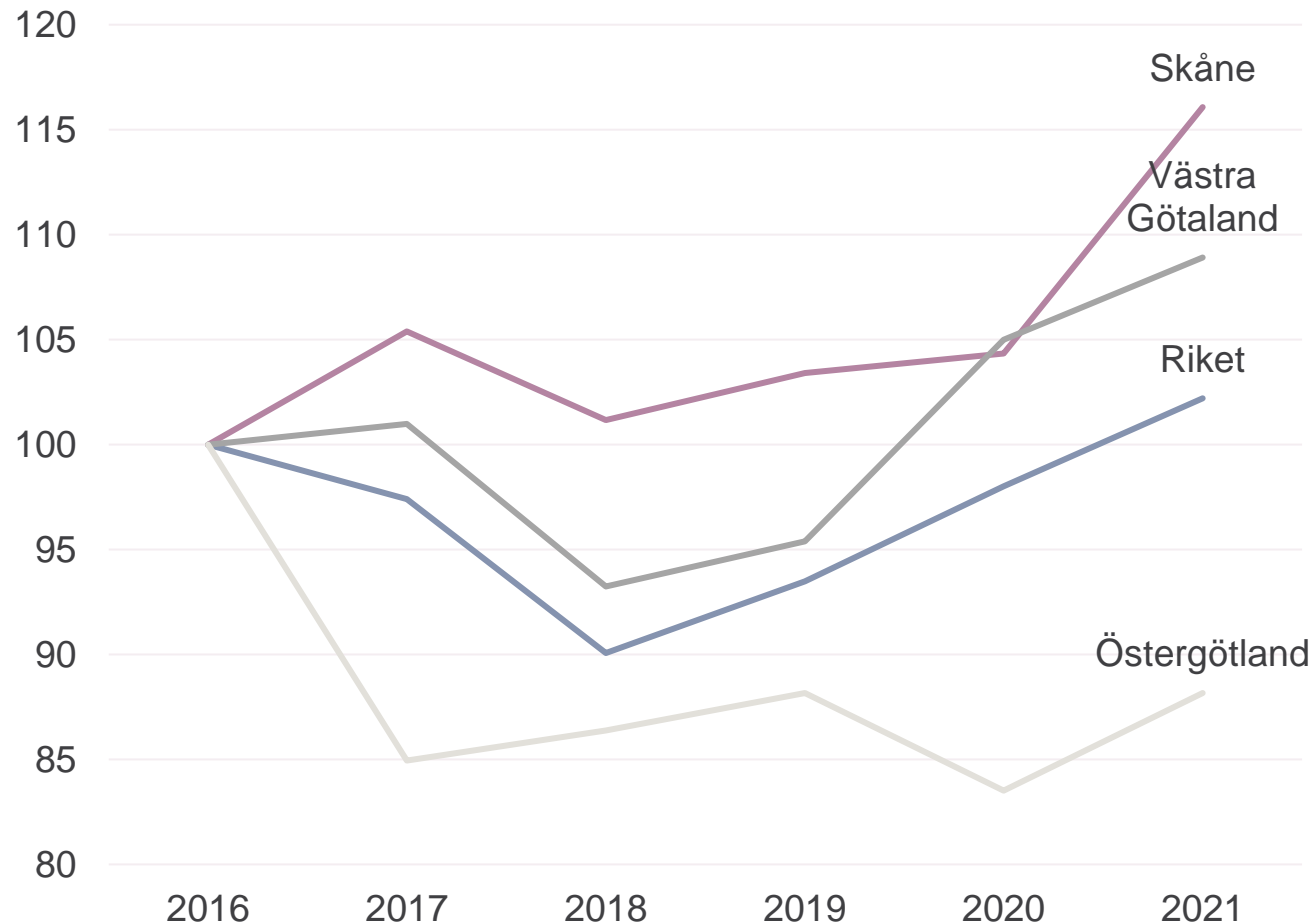
Utveckling av antal sysselsatta inom livsmedelskedjans olika delar 2016-2020



- Antalet sysselsatta inom hela livsmedelskedjan har ökat med 5 procent i Skåne mellan 2016 och 2020, vilket motsvarar 2850 personer
- Ökningen var allra störst inom restaurangsektorn (12 procent) och livsmedelshandeln (8 procent), medan sysselsättningen minskade inom både primärproduktion och livsmedelsindustri
- Skånes ökning var större än både riket i stort och referenslänen.

Utveckling av nystartade företag positiv

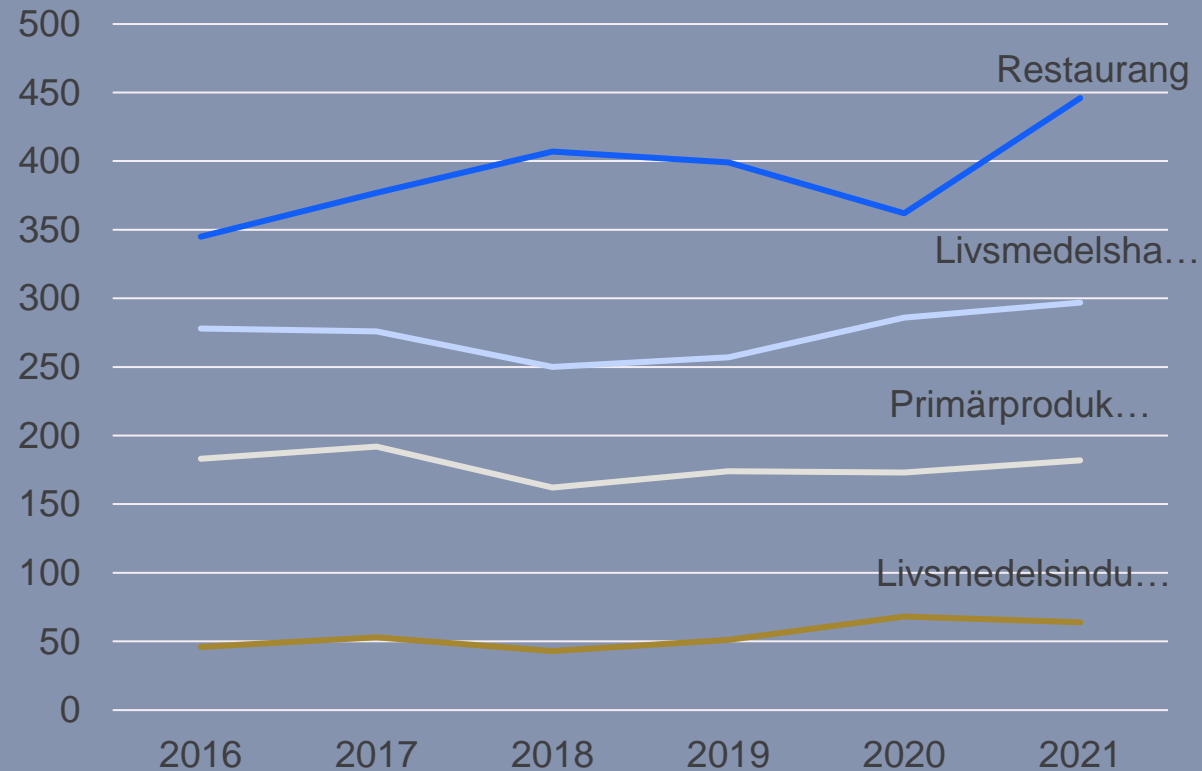
Utveckling antal nystartade företag (index, basår 2016)



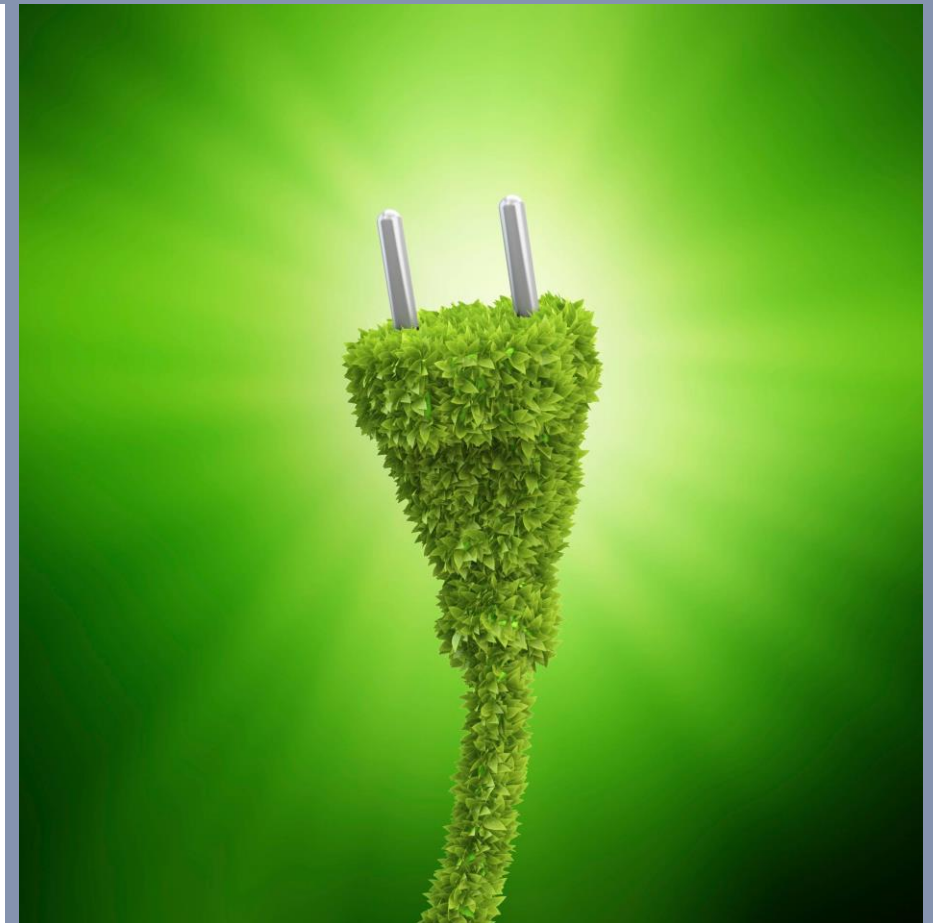
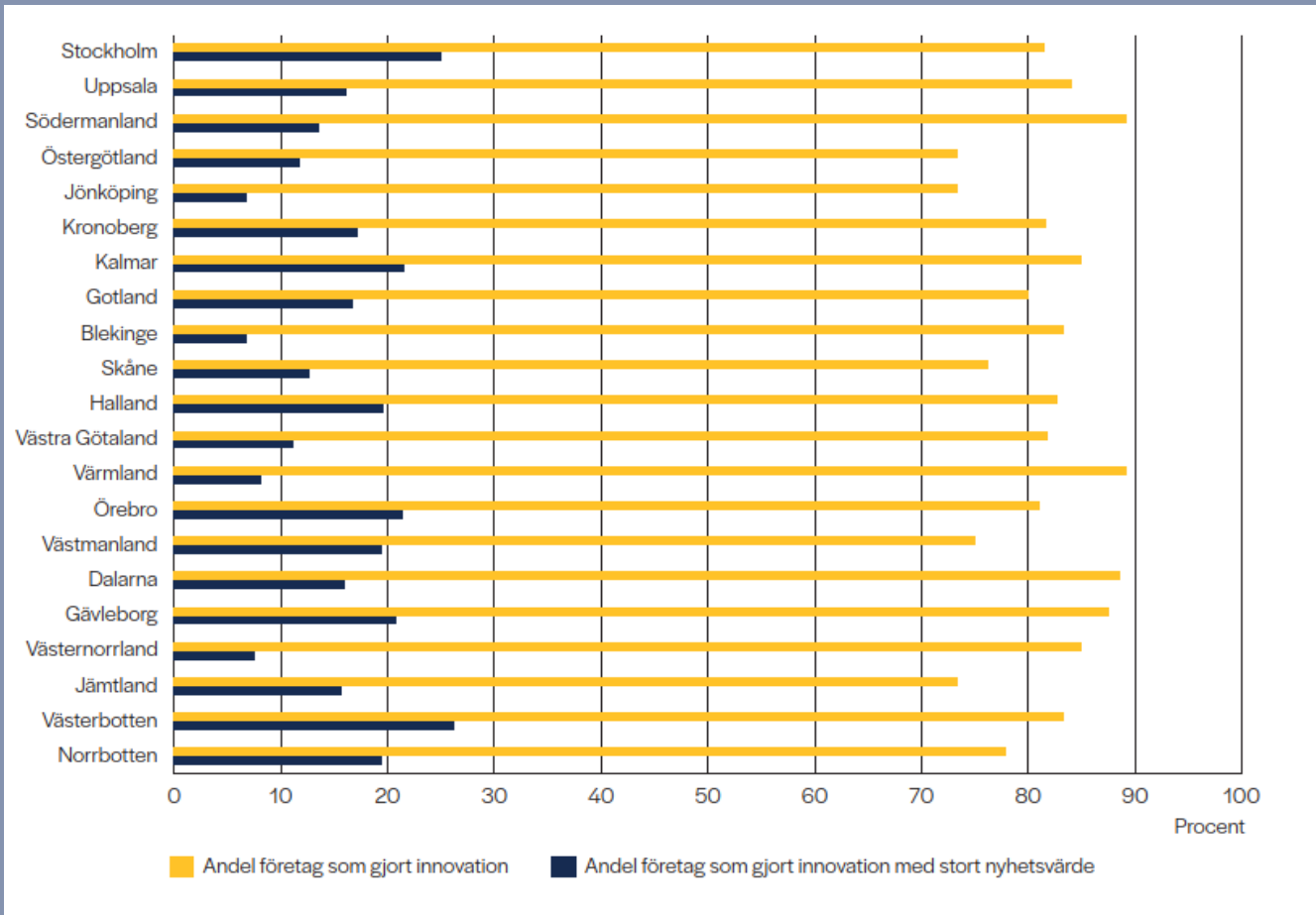
- Antal nystartade företag inom livsmedelssektorn i Skåne har ökat med 16,1 procent mellan 2016 och 2021.
- Ökningen har varit högre jämfört med riket, Östergötland och Västra Götaland.
- Den största ökningen av antalet nya företag i Skåne var mellan 2020 och 2021.

Framförallt inom restaurang

Utveckling antal nystartade företag, Skåne

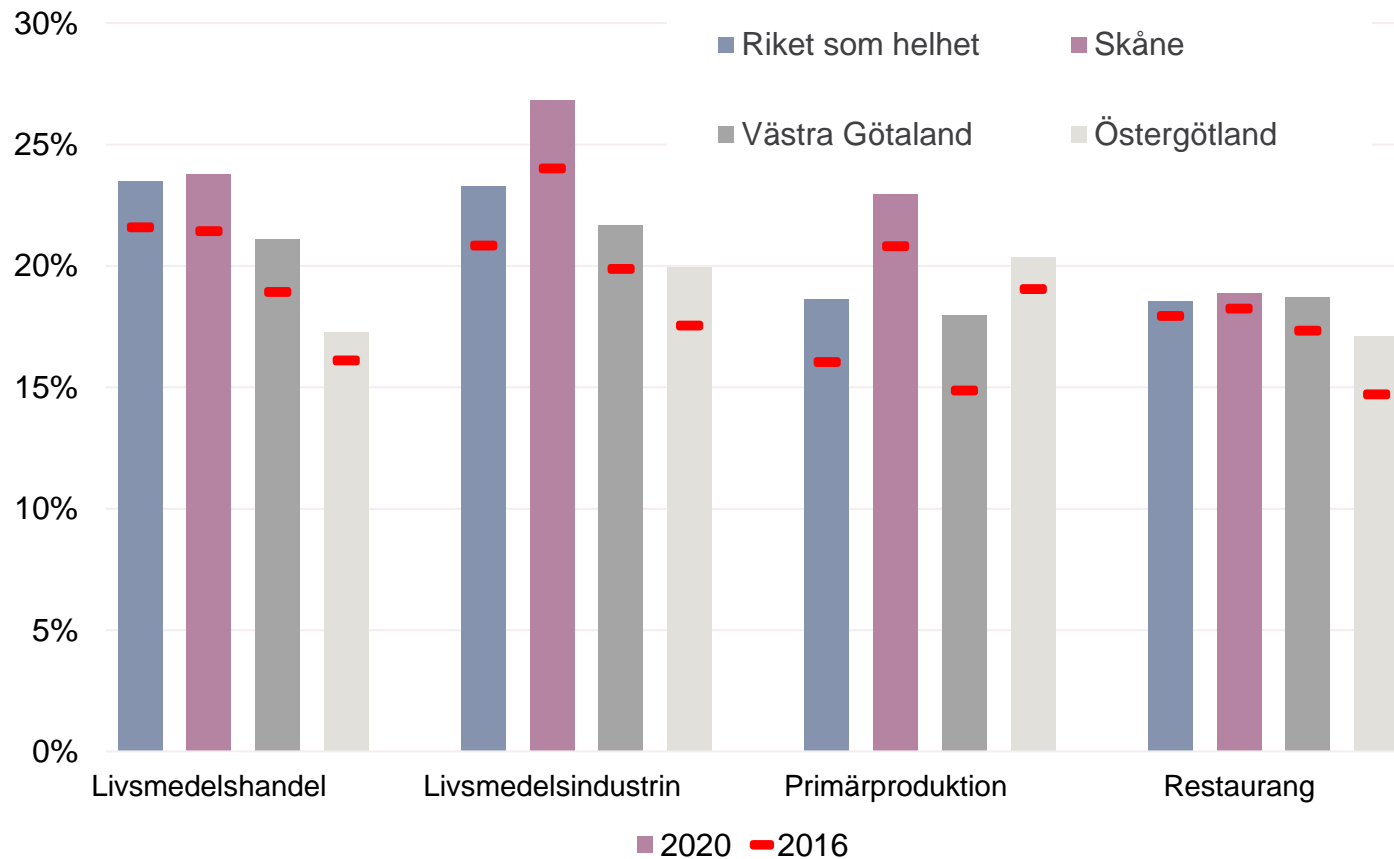


Innovationsgraden (enligt Sweden Food Arenas innovationsundersökning)



Andel eftergymnasialt utbildade

Utbildningsnivå i livsmedelssektorn (andel eftergymnasialt utbildade)



- Skåne har en hög andel eftergymnasialt utbildade inom livsmedelssektorn, större än genomsnittet och båda referenslänen inom samtliga delar av kedjan.
- Andelen har ökat något mer i Skåne än riket i stort mellan 2016 och 2020 inom livsmedelshandeln och livsmedelsproduktionen,




Den ekologiska hållbarheten i Skånes livsmedelssektor

Viktigt att komma ihåg!

- Klimat- och miljöfrågan är komplex. Dessutom har **utvecklingen går fortare än mätmetoderna**, vilket ger **utmaningar på hur man ska följa upp på korrekt sätt**. Det pågår arbete i Sverige med att utveckla relevanta indikatorer och mätmetoder, men i dagsläget har vi jobbat med det som fanns.
- Vilket föranleder att man kan skicka en stark uppmaning vidare i "systemet". **Fortsätta utvecklingen av att ta fram sådana**. Många organisationer i Skåne och Sverige hade haft nytta av det.

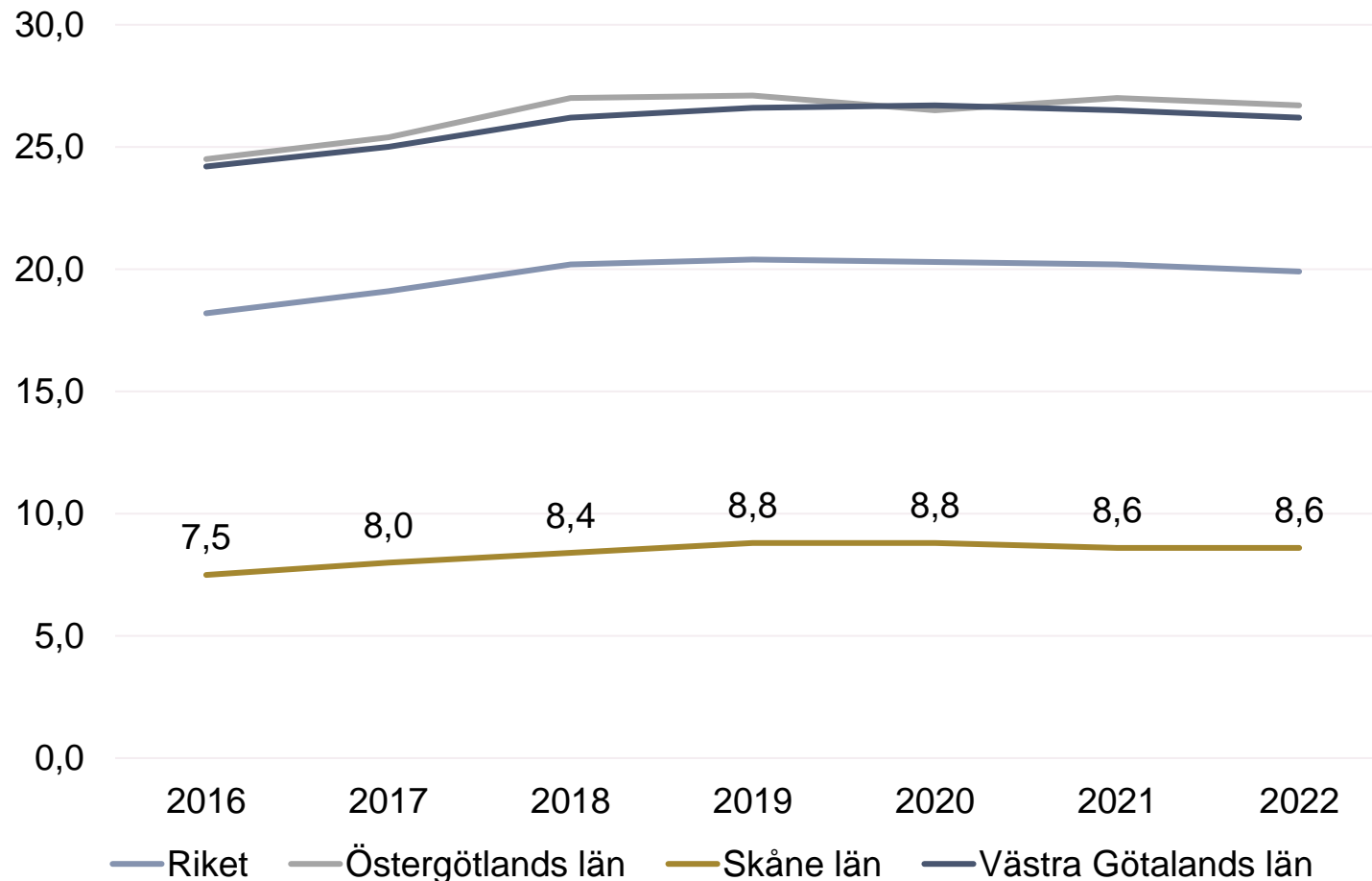


Översikt utvecklingen (indikatorer med i modellen)

Ekologisk	Utveckling
Andel jordbruksmark av total landareal	
Ekologiskt brukad jordbruksmark	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet	

Andel ekologiskt odlad jordbruksmark

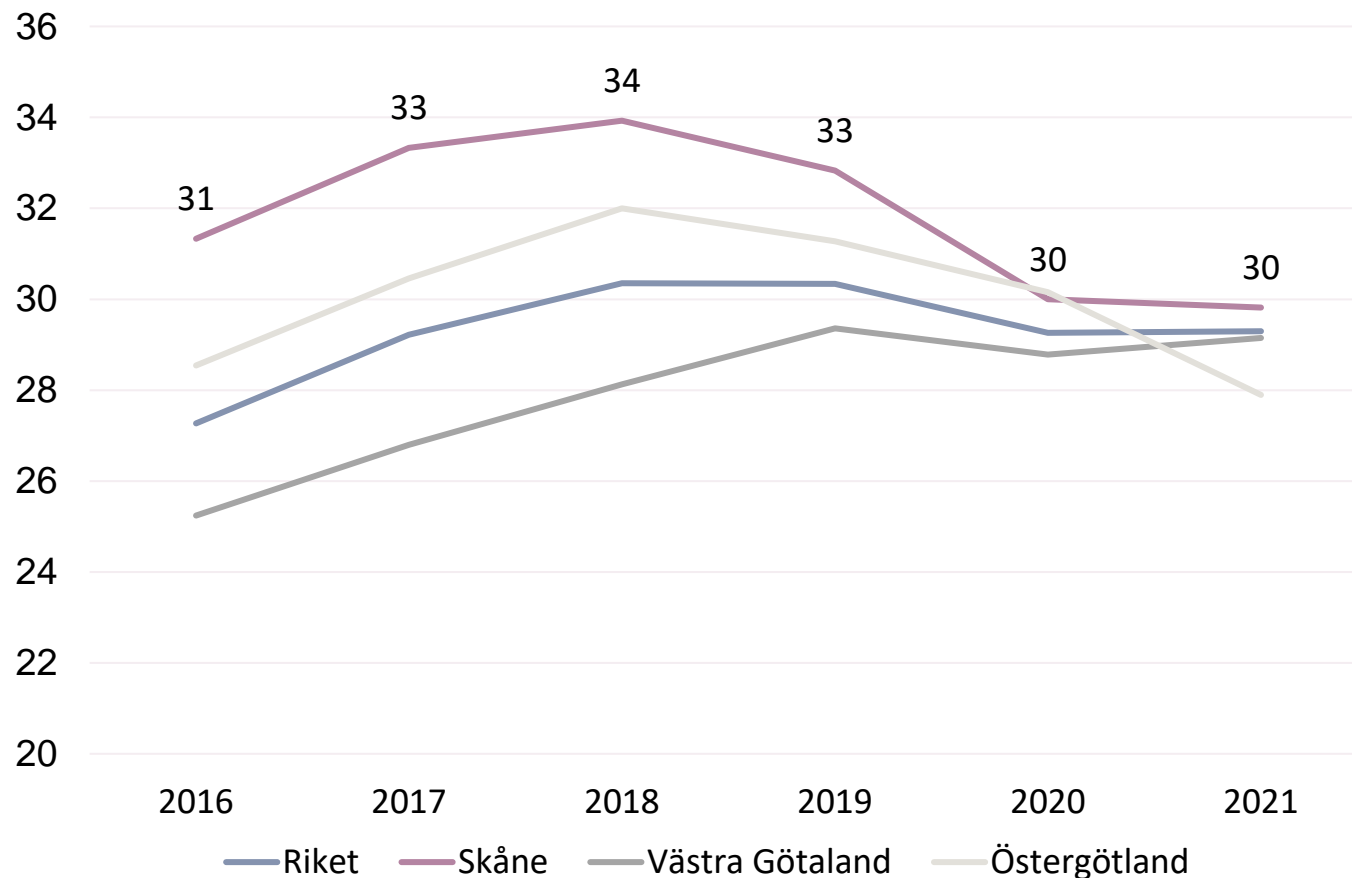
Andel ekologiskt brukad jordbruksmark



- Skåne har betydligt högre andel jordbruksmark (betesmark och åkermark) jämfört med riket, Östergötland och Västra Götaland
- Skåne har förhållandevis en **lägre andel** ekologiskt brukad jordbruksmark jämfört med Riket, Östergötland och Västra Götaland.
- Sedan 2016 har andelen ökat med 1,1 procentenhet.
- Riket och övriga län har under samma tidsperiod ökat sin andel med ungefär 2 procentenheter.

Ekologiska livsmedel i kommunernas verksamhet

Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel



- Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet är marginellt högre i Skåne jämfört med riket, Västra Götaland och Östergötland.
- Däremot har andelen i Skåne minskat sedan 2016 (1 procentenhet). Andelen ökade fram till 2018 för att sedan minska.

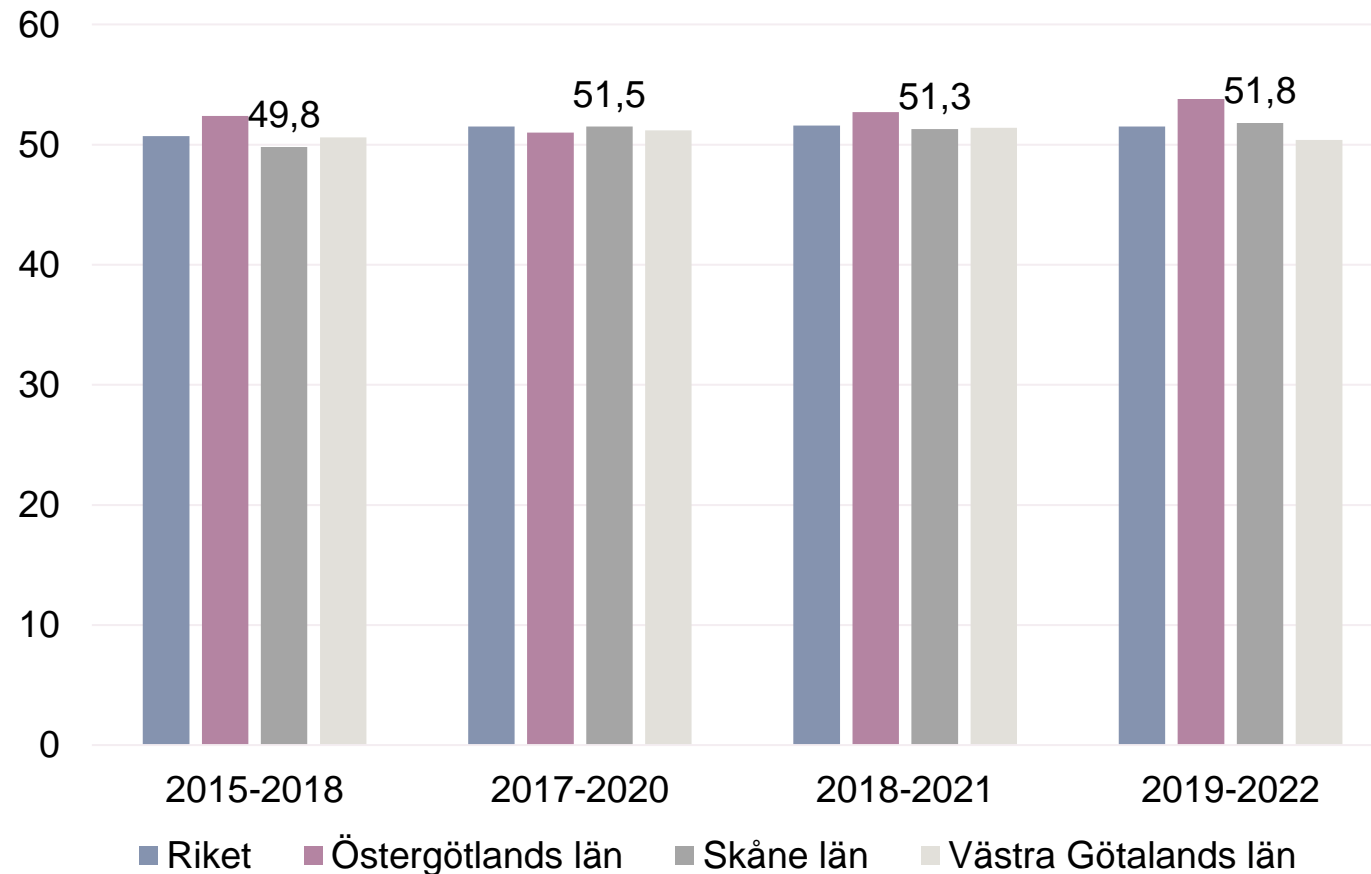
Den sociala hållbarheten

Översikt utvecklingen (indikatorer med i modellen)

Social hållbarhet	Utveckling	
Övervikt och fetma	●	Hälsa
Andel som äter frukt och grönsaker mer än 3 gånger/dag*	●	
Andel sysselsatta med utländsk bakgrund inom branschen jämfört med befolkningen generellt	●	Öppenhet och inkludering
Andel kvinnor sysselsatta i livsmedelssektorns olika delar	●	
Andel utrikes födda sysselsatta i livsmedelssektorn olika delar	●	
Andel operativa företagsledare, kvinnor	●	
Andel operativa företagsledare, utrikes födda	●	

Övervikt och fetma (4-årsmedelvärden)

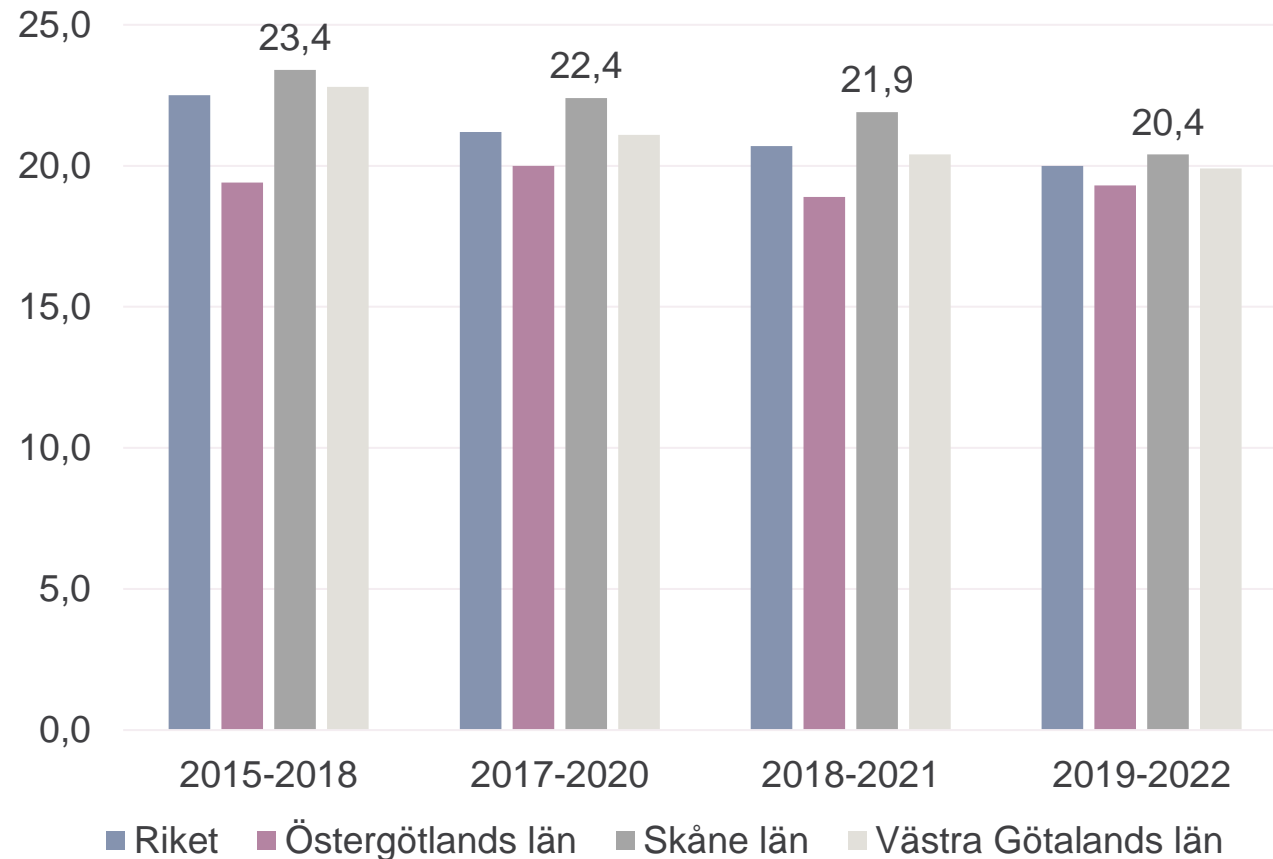
Övervikt och fetma (4-årsmedelvärden)



- Skåne har en något högre andel med övervikt och fetma jämfört med riket.
- Andelen har ökat något i Skåne mellan 2015-2022 (2 procentenheter). I riket fanns en motsvarande ökning på 0,8 procentenheter.

Andel som äter frukt

Andel som äter frukt och grönsaker mer än 3 gånger/dag*

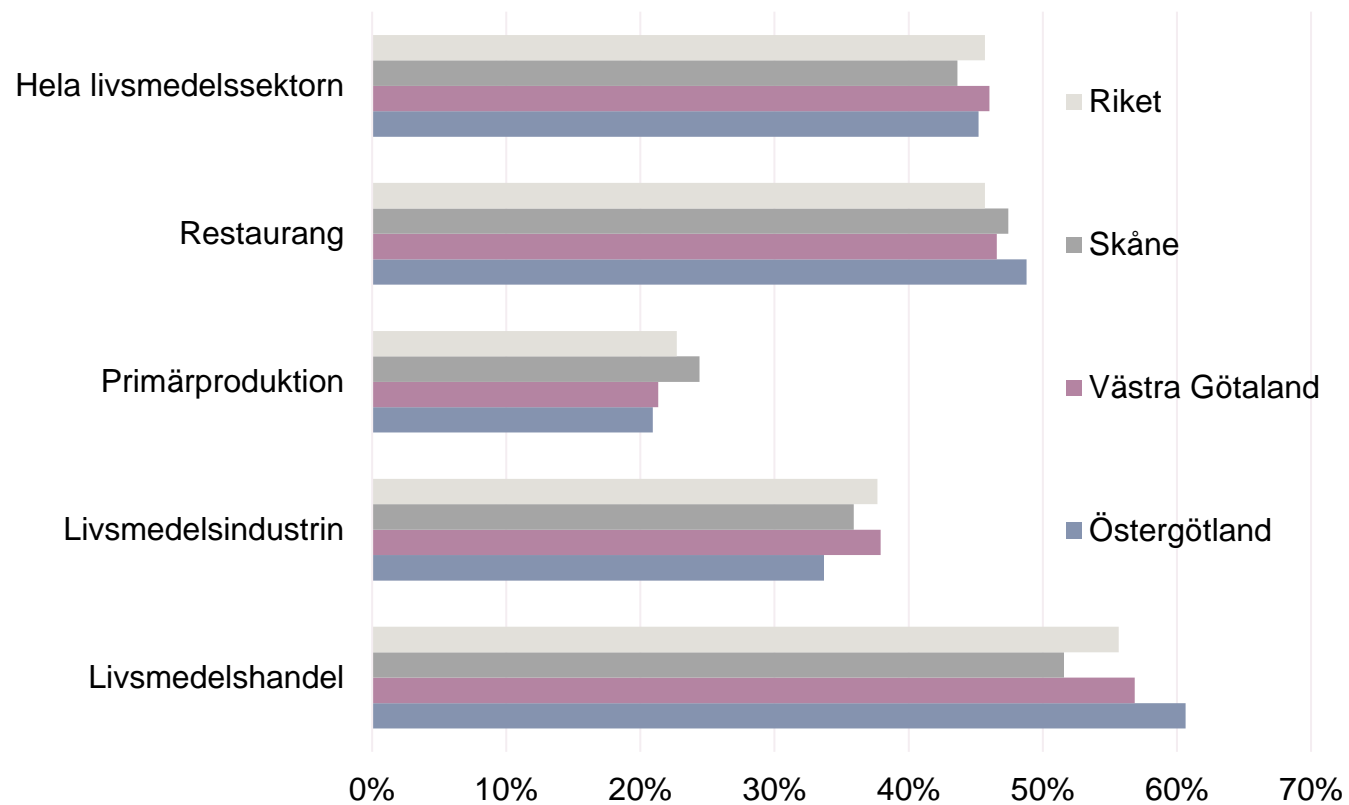


- I Skåne uppger en något högre andel att de äter frukt och grönsaker mer än 3 gånger per dag jämfört med riket.
- Andelen har minskat något i Skåne mellan 2015-2022 (3 procentenheter). I riket fanns en motsvarande minskning på 2,5 procentenheter.

*4-årsmedelvärden

Andel kvinnor av sysselsatta

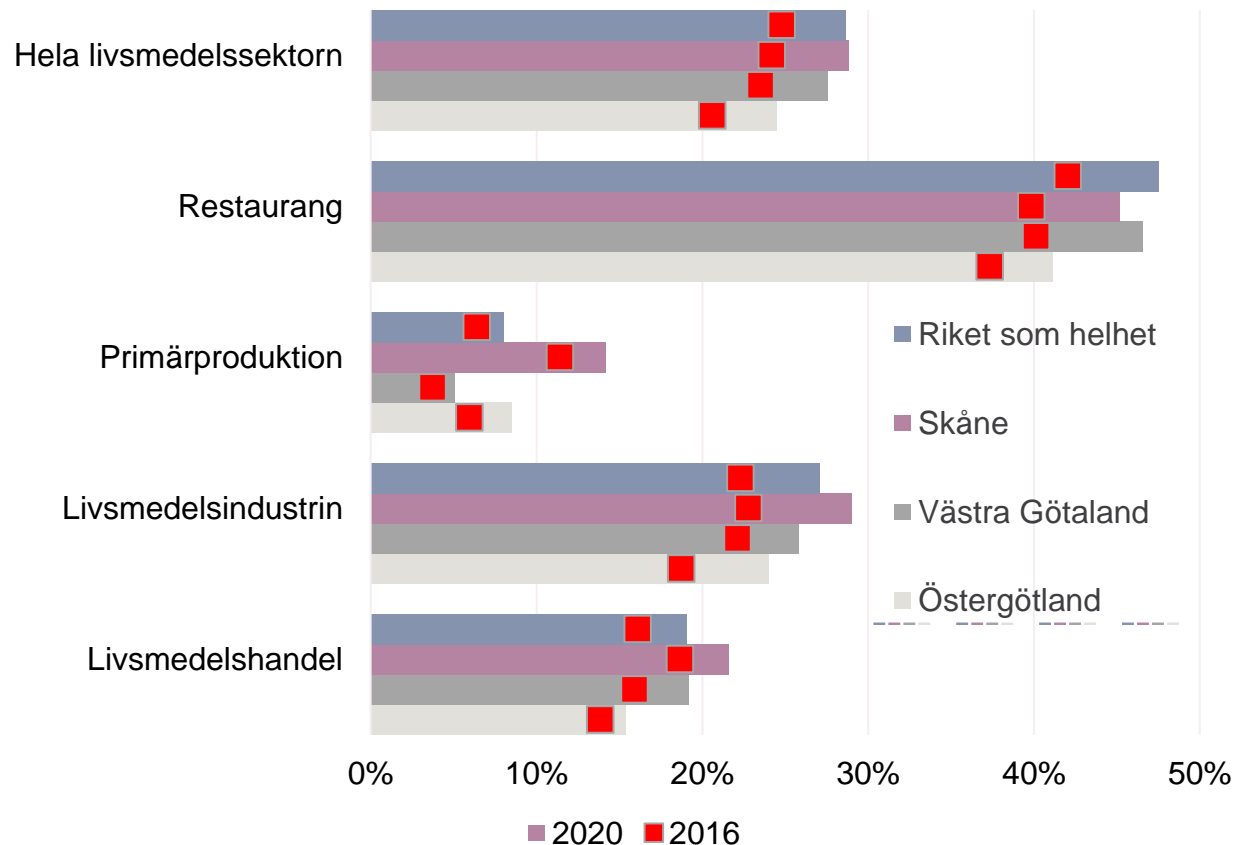
Andel kvinnor av sysselsatta inom livsmedelssektorn 2020



- Andelen kvinnor bland de sysselsatta inom livsmedelssektorn har varit i det närmaste oförändrad mellan 2016 och 2020.
- Andelen i Skåne är något högre än i riket i stort inom restaurang och primärproduktion, men lägre inom livsmedelsindustri och livsmedelshandel.

Andel utrikes födda

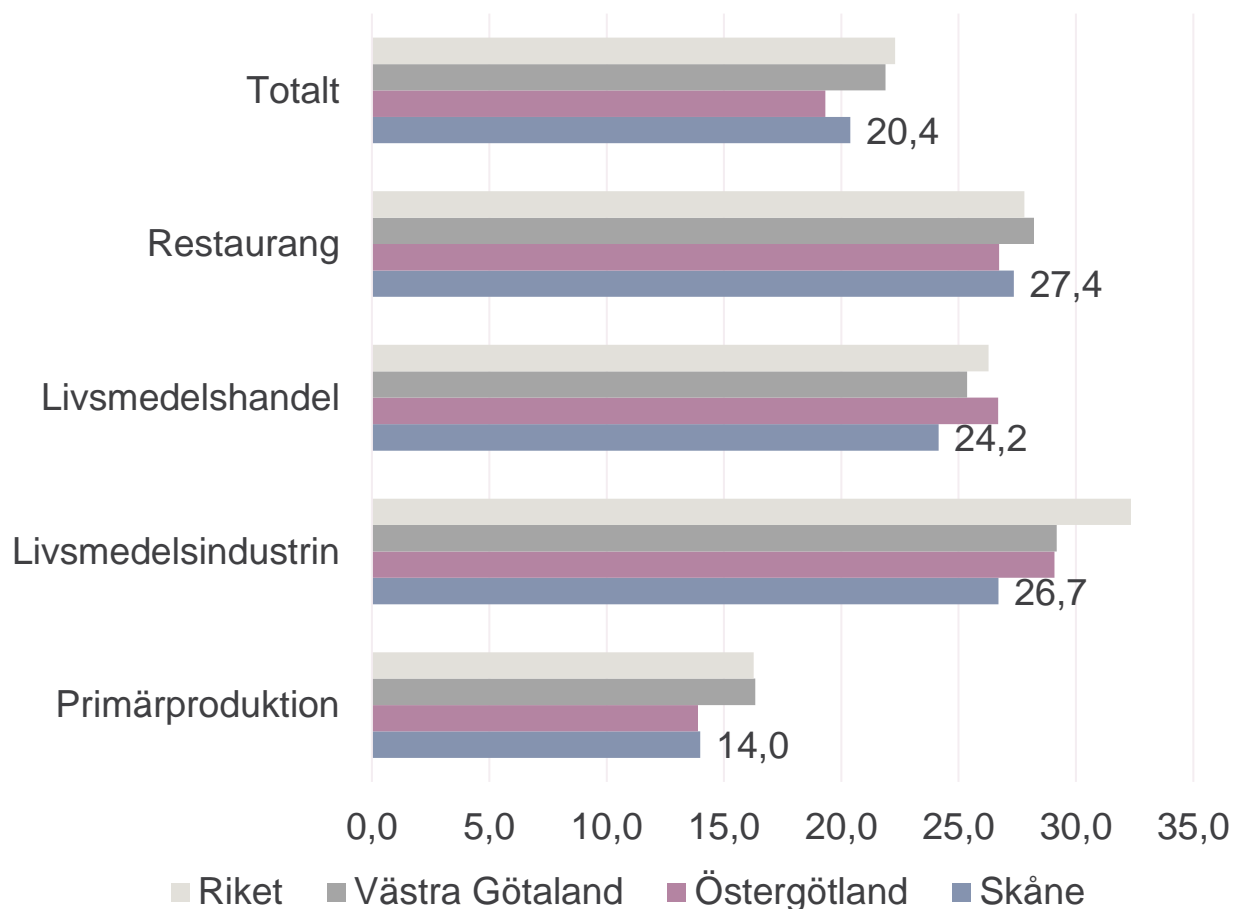
Andel utrikes födda av sysselsatta inom livsmedelssektorn 2020 och 2016



- Andelen utrikes födda av de sysselsatta inom livsmedelssektorn är hög i Skåne jämfört med riket i stort och referenslänen.
- Inom framför allt primärproduktionen är andelen när dubbelt så stor som rikets genomsnitt.
- Andelen har också ökat mer i Skåne än genomsnittet inom livsmedelsindustrin och primärproduktionen.

Andel operativa företagsledare (kvinnor)

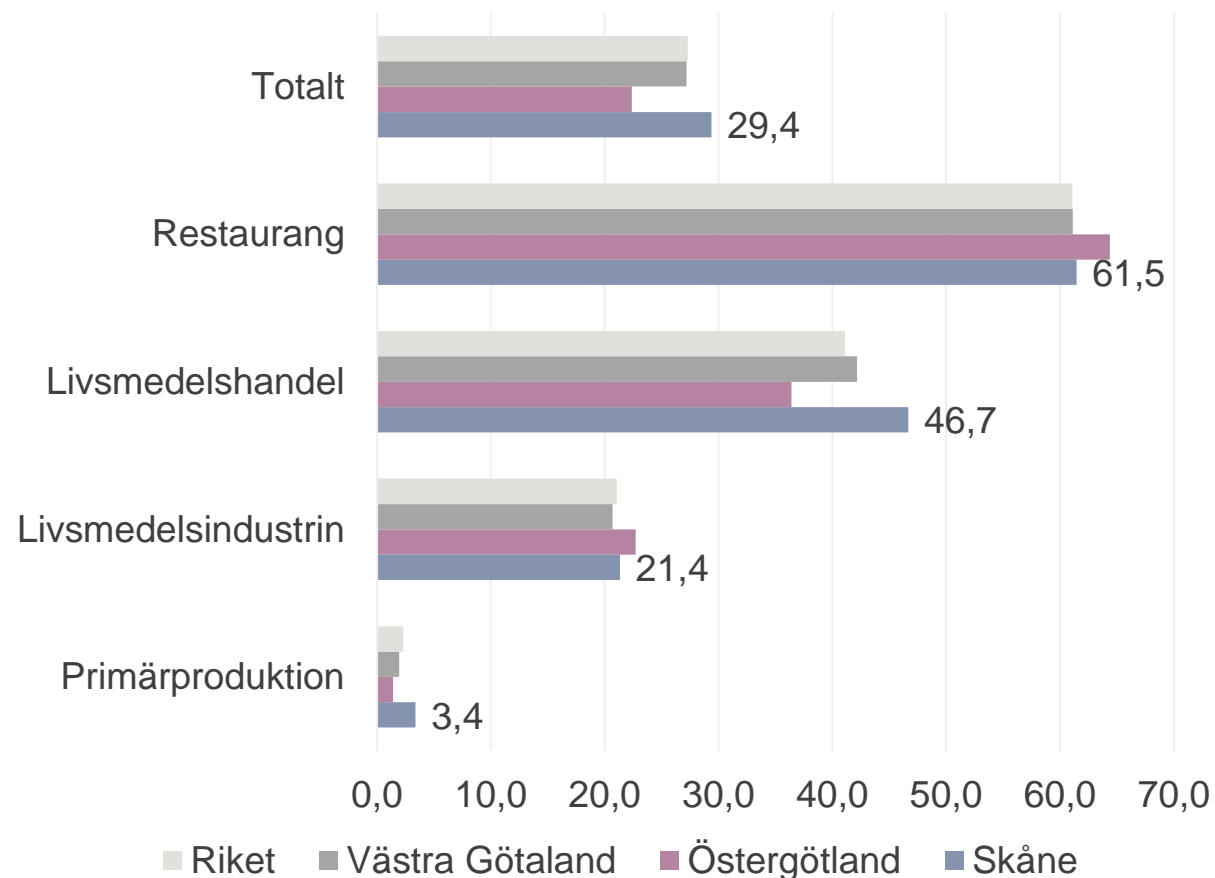
Andel operativa företagsledare 2021, kvinnor



- Andelen operativa företagsledare som är kvinnor var 22,3 procent i riket 2021 (inom hela livsmedelssektorn). I Skåne var motsvarande siffra 20,4.
- Andelen har varit relativt konstant mellan 2016-2021, för både riket, Skåne, Västra Götaland och Östergötland.
- Det finns relativt stora skillnader, framför allt mellan primärproduktionen och övriga delar i kedjan.

Andel operativa företagsledare (utrikes födda)

Andel operativa företagsledare 2021, utrikes födda



- Andelen operativa företagsledare som är utrikes födda var 27,3 procent i riket 2021 (inom hela livsmedelssektorn). I Skåne var motsvarande siffra 29,4.
- Andelen har varit relativt konstant mellan 2016-2021, för både riket, Skåne, Västra Götaland och Östergötland (ökat med 2-3 procentenheter)
- Skillnader, framför allt mellan primärproduktionen och inom restaurang.

Swecos samlade rekommendationer

Rekommendationer av strategisk karaktär

- Använd nulägesanalys för att identifiera skånska styrkor, svagheter och strategiska inriktningar i nationellt och internationellt perspektiv
- Fokusera och kraftsamla genom produktiva möten, med dialogverktyg och metodik för konkret samsyn och samverkan.
- Utgå från Smart Mat eller den nationella strategin och gör handlingsplaner för Skåne, med konkreta mål, utpekat ansvar samt utvecklad programlogik inkluderande både förändrings- och handlingslogik.
- Utlys större och färre projekt, som tillvaratas och vidareutvecklas långsiktigt, inom strategiskt utvalda områden.
- Utveckla förmågan att få in EU-medel och nationell finansiering, för att komplettera och stärka strategisk finansiering till utvalda områden



Några rekommendationer i sak

- Arbeta ännu mer systematiskt med kompetensförsörjningen
- Skapa och nyttja ett primärproduktionsråd
- Arbeta konkret och specifikt med beredskapsperspektivet och försörjningsförmågan

